

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมหลังวิกฤตเศรษฐกิจ
ปี 2540 ที่นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนภูผาสวรรค์
อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อผู้เขียน : นางสาวนัฐยา แดฝอย

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2546

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดขึ้นหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม 2.ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งของชุมชนในด้านต่างๆ 3.ศึกษาถึงความเกี่ยวข้องกันของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อความเข้มแข็งของชุมชน

วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกด้วยผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 21 ราย วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับ การเก็บรวบรวม ข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ และทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการเทคนิคสามเส้า ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เบื้องต้นโดยการจัดระเบียบแยกหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์เชื่อมโยงข้อมูลโดยการพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาซึ่งยึดหลักตรรกะ เทียบเคียงแนวทฤษฎีควบคุมบริบทและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาและใช้สถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษามีดังนี้

การเปลี่ยนแปลงที่พบในชุมชนมีน้อยมากทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นวิกฤตระดับประเทศที่มีผลกระทบต่อกลุ่มอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการ กอปรกับชุมชนที่ทำการศึกษาคือชุมชนเกษตรกรรมที่มีลักษณะเด่นในเรื่องรากฐานวัฒนธรรมด้านความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้ผลการศึกษาที่พบมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านเพียงเล็กน้อย อีกทั้งยังไม่ได้เป็นผลโดยตรงมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ กล่าวคือ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเพียง 4 ด้าน ได้แก่ ลักษณะการทำงานในอาชีพ แหล่งเงินทุน แหล่งซื้อปุ๋ย และรายจ่ายในครัวเรือน การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเพียง 5 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในบทบาทของสถาบันครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับชาวบ้าน จำนวนกลุ่มและองค์กร สัมพันธภาพในกลุ่มและองค์กร

ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงเพียง 4 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงบทบาทของวัด ความเชื่อและการปฏิบัติตามคำสอน ประเพณีของฆราวาสและประเพณีท้องถิ่น

ชุมชนที่ศึกษามีลักษณะความเข้มแข็งของชุมชนในด้านการระดมพลังชุมชนในการวางแผนร่วมกัน มีการดำเนินการที่ต่อเนื่องในลักษณะแผนที่ไม่เป็นทางการ และมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการพัฒนาด้านการดำเนินการแก้ปัญหาด้วยชุมชนเอง ด้านการรักษาเสถียรภาพกลุ่มและองค์ในชุมชน พบว่ามีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ มีจำนวนกลุ่มและกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น ส่วนความเข้มแข็งด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการสืบทอดการจัดสาน ในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีนี้มีความเข้มแข็งมากขึ้น ส่วนความเข้มแข็งด้านการระดมการมีส่วนร่วมของประชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและความเข้มแข็งด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนมีสูงมาก เนื่องจากชุมชนเป็นลักษณะเครือญาติ

จะเห็นได้ว่าวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนแต่มีความเกี่ยวพันในการกระตุ้นเศรษฐกิจในรูปของกองทุน การเรียนรู้จากสื่อในเรื่องการประหยัดและการนิยมไทย สิ่งที่น่าสนใจ คือ รากฐานวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความเข้มแข็ง อาทิ การตั้งบ้านเรือน การเป็นชุมชนในลักษณะเครือญาติ ทำให้ชุมชนมีความเหนียวแน่น ช่วยเหลือเกื้อกูลและลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชนได้มาก รวมถึงง่ายต่อการประสานงาน รวมถึงการมีผู้นำที่เข้มแข็ง ชาวบ้านมีความศรัทธาและเป็นศูนย์รวมในการดำเนินงานต่าง ๆ ประกอบกับคุณลักษณะของชาวบ้านที่มีรากฐานความเสียสละต่อส่วนรวมให้ความร่วมมือสูงในทุกกิจกรรม อีกทั้งการประสานความร่วมมือในชุมชนและการเป็นชุมชนนาร่องของหลายหน่วยงานทำให้ได้รับความสนใจและเอาใจใส่อย่างดีจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางการวิจัย การศึกษาการเปลี่ยนแปลงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือรวดเร็วควรทำการศึกษาในระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก เพื่อผลการศึกษาที่ครบถ้วนและชัดเจนอีกทั้งควรเลือกพื้นที่วิจัยที่มีความเป็นไปได้สูงที่จะพบการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ต้องการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติภาครัฐควรให้การสนับสนุนชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้รวมถึงการค้นหาและกระตุ้นให้เกิดผู้นำที่หลากหลายในชุมชนและการดำเนินการพัฒนา ผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชนที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานที่ต่างกัน

Title of Thesis : The Economic Social and Cultural Changes After the Economic Crises B.E.2540 Leading to the Community's strength:
A Study of Phuba Sawan Community Payuhakiri District
Nakhon Sawan Province

Author : Miss Nattaya Kaepnoi

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2003

The objectives of this research are 1) to study changes in a community after the economic crises in B.E. 2540 , in the economic, social and cultural aspects, 2) to study the community 's strength in various areas , 3) to study the relationship between the economic , social and cultural changes and the community 's strength.

The research is a qualitative study , collecting data mostly by using the in – depth interview techniques : 21 key informants living in the community studied were voluntarily interviewed in – depth . The data were verified with the triangulation techniques and later analyzed by logical context description and descriptive statistics of percentage and mean.

Findings can be summarized as follows :

1. The changes in the studied community are minimal whether in economic , social or cultural aspect . This is because the economic crises occurred at the national level and directly affected the industrial and business sectors, not the agricultural community being studied , which normally possesses strong cultural base resulting in only minor changes

2. Changes found in the studied community are increase in number of group and activities , continuity in knowledge of handicrafts , traditional oriented , good mobilization of people participation in community activities , including strong sense of orderliness and community learning process characterized of strong kinship ties.

3. Though the economic crises B.E. 2540 did not cause major change in the community , it stimulated some economic activities in aspects of funding ,thrift , and nationalism by learning from the media . The strong cultural base , e.g. , living close together , stimulate mutual help , reducing possible conflicts , strong leadership as center of co- operation , and others leading to government 's interest and support.

Among important recommendation s emerged from the study are the government should support for strong community tie in order to be confront with any crises , including creating various types of community leaders in development work for future sustainable development.